

Nr 64.

Ankom till riksdagens kansli den 10 maj 1928 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående viss förlängning av den räntefria tiden beträffande lån från odlingslånefonden till Dragsängarnas invallningsföretag.

(1:a avd.)

I en till riksdagen den 16 mars 1928 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 203, har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att den tid, under vilken ränta icke skall beräknas å det till utförande av Dragsängarnas invallningsföretag från odlingslånefonden anvisade lån å 87,100 kronor, må utsträckas från tre till sex år från första lyftningsdagen.

Dragsängarnas invallningsföretag avser torrläggning av mark genom invallning och länshållning av de s. k. Dragsängarna, vilka äro belägna utmed stranden av Österdalälven vid Insjön. Fråga om invallning av Dragsängarna uppkom under handläggningen av ett vid Österbygdens vattendomstol år 1919 anhängiggjort mål angående reglering av Siljans vattenavrinning. Nämda regleringsföretag avsåg att såsom magasin utnyttja Siljans vattenbassäng, till vilken bland annat jämväl Insjön hänfördes. För ändamålet skulle en dammbyggnad anläggas i Österdalälven nedanför Insjön. På grund av vattenståndets höjning genom berörda reglering skulle den till Dragsängarna hörande mark tillskyndas skada, vilken av sökandena till regleringsföretaget uppskattades till ett belopp av omkring 45,000 kronor. I anledning härav framkom förslag att genom invallning av Dragsängarna förekomma berörda skada och samtidigt åstadkomma en i jämförelse med dåvarande förhållanden förbättrad torrläggning. Genom en den 12 juni 1922 avgiven förbindelse utfäste sig sökandena till regleringsföretaget att bidraga till dylik invallning med ett belopp lika stort som det, vartill vattendomstolen komme att uppskatta omförmälda skada, jämte i lag stadgad förhöjning av skadeståndets belopp med 50 procent. Med föranledande av detta anbud påkallade flertalet jordägare sådan förrättning för invallningsfrågans behandling, som avses i 10 kap. vattenlagen. Denna förrättning avslutades den 7 november 1922.

Efter det vattendomstolen fastställt förrättningen avseende invallningen av Dragsängarna, sökte samtliga intressenter i företaget lån från odlingslånefonden och statsbidrag från norrländska avdikningsanslaget till utförande av företaget. Genom beslut den 29 juni 1923 fastställde Kungl. Maj:t den för invallningsföretaget upprättade planen med av lantbruksstyrelsen föreslaget tillägg samt anvisade till företagets utförande dels under de i kungörelsen den 9 oktober 1914 (nr 278) angående villkoren för lån från odlingslåne-

fonden stadgade villkor lån från samma fond med 87,100 kronor, dels ock under villkor, som stadgades i kungörelsen den 28 juli 1916 (nr 377) angående villkoren för erhållande och tillgodonjutande av statsbidrag från norrländska avdikningsanslaget, statsbidrag från samma anslag med 87,090 kronor.

Samtliga i företaget ingående arbeten hava av lantbruksstyrelsen godkända den 31 mars 1926.

I enlighet med de för lånet gällande bestämmelser beräknas för de första tre åren från första lyftningsdagen icke någon ränta. För näst därpå följande tre år beräknas å lyftade belopp 3.6 procent årlig ränta, vilken vid dessa tre års slut lägges till den beviljade lånesumman. Å det sålunda uppkommande beloppet erlägges från och med det sjunde året efter första lyftningsdagen, till dess lånet blivit slutförbetalt, en annuitet av sex procent, därav såsom ränta räknas 3.6 procent å det oguldna kapitalbeloppet. Annuiteten uppgår till 5,790 kronor 41 öre. Amorteringstiden omfattar 26 år.

I skrivelse till Kungl. Maj:t har styrelsen för nu ifrågavarande invallningsföretag anhållit, att Kungl. Maj:t måtte för riksdagen framlägga proposition om nedskrivning av lånebeloppet med åtminstone 37,100 kronor jämte därå upplupna räntor till 50,000 kronor eller, om denna anhållan icke kunde bifallas, proposition om förlängning av den räntefria tiden, tre år, med ytterligare minst tre år och avskrivning av hittills upplupna räntor å hela lånebeloppet.

I häröver avgivna utlåtanden hava såväl lantbruksstyrelsen som statskontoret förklarat sig icke kunna tillstyrka ansökningsen i vad den avsåge nedskrivning av lånebeloppet. Däremot har lantbruksstyrelsen tillstyrkt den alternativt gjorda framställningen om förlängning med tre år av den räntefria tiden för sagda lån. Statskontoret har förklarat sig icke vilja motsätta sig samma framställning, varvid statskontoret meddelat, att ett bifall härtill skulle medföra en sammanlagd ränteförlust av 14,623 kronor 50 öre.

Departementschefen har anfört följande.

»Billighetsskäl synas mig tala för, att delägarna i Dragsängarnas invallningsföretag erhålla någon lindring i de villkor, som gälla för det till dem beviljade odlingslånet. Kostnaderna för företags genomförande måste redan med hänsyn till de vid tiden för företags planläggning rådande förhållanden anses synnerligen betungande för delägarna, och den sedermera inträffade försämringen i jordbrukskonjunkturerna har, såsom lantbruksstyrelsen framhåller, ökat svårigheten för dem att erlägga annuiteten å odlingslånet. Erinras må, att delägarna vid företags planläggning stått inför valet att antingen låta ifrågavarande område, som till stor del är odlat till åker, bliva vattendränkt vid genomförandet av Siljans reglering eller ock till förebyggande därav utföra invallningen. Då de för att rädda området från vattenskada och jämväl vinna ytterligare förbättring av detsamma valt sistnämnda alternativ, trots att de för invallningens utförande måste ej allenast taga i anspråk skadeersättningen från regleringsföretaget utan därjämte ikläda sig tyngande ekonomiska uppostringar, synes detta vara synnerligen behjärtansvärt. Vidare må framhållas, att arbetets slutförande på grund av de olyckshändelser, som under arbetets gång inträffat, blivit fördröjt avsevärd tid, och att till följd därav delägar-

na under flera år gått miste om den förhöjda avkastning av marken, som genom företaget avsetts skola vinnas. Att berörda olyckshändelser skett, synes ej kunna läggas delägarna till last, vilka på entreprenad upplåtit arbetets verkställande i huvudsaklig överensstämmelse med den av Kungl. Maj:t därför fastställda planen. I likhet med lantbruksstyrelsen och statskontoret anser jag mig emellertid ej kunna tillstyrka, att lånets kapitalbelopp nedskrives. Däremot vill jag förorda bifall till nämnda myndigheters hemställan om utsträckning av den räntefria tiden till sex år.»

Utskottet.

Med hänsyn till föreliggande omständigheter anser jämväl utskottet det vara med billighet överensstämmande, att delägarna i Dragsängarnas invallningsföretag beredas någon lättnad vid återbetalningen av det av dem uppburna lånet. I anslutning härtill och då utskottet icke finner anledning till erinran mot det av Kungl. Maj:t i sådant avseende framställda förslaget, hemställer utskottet,

att förevarande proposition må av riksdagen bifallas.

Stockholm den 10 maj 1928.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Närvarande: se utlåtande nr 61.
